

अप्रियद्वयमेवाह मांचेति ॥ मे मदर्थे उपलक्षणमेतन् रामार्थं च शोचन्ती स्वस्य प्राणान्क्षपयिष्यति ॥ ७३ ॥ किन्न्नेरेण श्वशुरभूतेन भर्तृभूतेन च ॥ तव मरणं कुतस्तत्राह नहीति ॥ ७४ ॥ नूनं ध्रुवं ॥ ७५ ॥ असतीमेव सतीं पतिमारिकात्वेन असतीत्ववतीमेव सतीं सर्वदा विद्यमानां सतीं ॥ आपाततः सतीं व्यवस्यामि निश्चिनोमि रूपिणीं दृष्टिप्रियां मदिरां पीत्वा पश्चाद्विकारेण विषसंयुक्तां यथा जानाति तथेत्यर्थः ॥ ७६ ॥ यच्च त्वं अनृतैः सांत्वैरिष्टवचनैः सांत्वयन्ती यत् मां भाषसे तत् ॥ गीतशब्देन मृगं संरुध्य लुब्ध इव मामवधीः ॥ ७७ ॥ पुत्रविक्रायकं पुत्रेण मूल्येन स्त्रीसुखकेतारं ॥ अनार्यः पापीति रथ्यासु विकरिष्यन्ति विगर्हिष्यन्ति ॥ ७८ ॥ दुःखं कष्टं कष्टं कष्टं ॥ अहो कष्ट

मांचपंचत्वमापन्नं रामंचवनमाश्रितं ॥ वैदेहीवतमे प्राणान् शोचन्ती क्षपयिष्यति ॥ ७३ ॥ हीना हि मवतः पार्श्वे किन्न्नेरेणेव किन्नरी ॥ न हिराममहं दृष्ट्वा प्रवसन्तं महावने ॥ ७४ ॥ चिरं जीवितुमाशंसे रुदन्तीं चापि मैथिलीं ॥ सानूनं विधवाराज्यं सपुत्राकारयिष्यसि ॥ ७५ ॥ सतीं त्वामहमत्यन्तं व्यवस्याम्य सतीं सतीं ॥ रूपिणीं विषसंयुक्तां पीत्वेव मदिरां नरः ॥ ७६ ॥ अनृतैर्वतमांसांस्त्वैः सांत्वयन्ती स्मभाषसे ॥ गीतशब्देन संरुध्य लुब्धो मृगमिवावधीः ॥ ७७ ॥ अनार्य इति मामार्याः पुत्रविक्रायकं ध्रुवं ॥ विकरिष्यन्ति रथ्यासु सुरापं ब्राह्मणं यथा ॥ ७८ ॥ अहो दुःखमहो कष्टं यत्र वाचः क्षमेतव ॥ दुःखमेवं विधं प्राप्तं पुरा कृतमिवाशुभं ॥ ७९ ॥ चिरं खलु मया पापे त्वं पापेनाभिरक्षिता ॥ अज्ञानादुपसंपन्नारज्जुरुद्धं धनीयथा ॥ ८० ॥ रममाणस्त्वया सार्धं मृत्युं त्वानाभिलक्षये ॥ बालोरहसिहस्तेन रुष्णसर्पमिवास्पृशं ॥ ८१ ॥ तंतुमां जीवलोको यं नूनमाक्रोष्टुमर्हति ॥ मया त्यक्तः पुत्रः समहात्मा दुरात्मना ॥ ८२ ॥ महो कष्टमिति यावत् ॥ यत्र वरविषये रामविवासान्वरविषयास्तव वाचः क्षमे यतोऽतः पुरा कृतमशुभमिव तत्फलमिव ॥ इव शब्द एवार्थः ॥ एवं विधं अपरिहार्यत्वेनावश्यानुभाव्यं दुःखं प्राप्तमिति संबंधः ॥ ७९ ॥ पापेन मया उपसंपन्ना कंठसंलग्ना सौख्याय कृतं तद्रक्षणं स्वनाशाय परिणतमित्याशयः ॥ ८० ॥ बाल इवेति योजना ॥ ८१ ॥ तं त्वय्यनुरक्तं जीवतापि मया समहात्मा पुत्रोऽपितृकः पितृप्रयुक्तराज्यरहितः कृतो यतोऽत आक्रोष्टुं निर्दिष्टं ॥ ८२ ॥